

DE ONDERZOEKRAAD
VOOR VEILIGHEID

Introductie

De grote brand die begin 2011 woedde bij Chemie-Pack veroorzaakte geen doden en gewonden. Toch leidde de brand tot kritische vragen over de veiligheidscultuur van Chemie-Pack, bestuurlijke drukte en maatschappelijke onrust. De brand en het optreden van alle betrokken partijen was dan ook aanleiding voor veel onderzoek door partijen op nationaal en lokaal niveau. Het onderzoek van de Raad is toegespitst op het ontstaan van de brand bij Chemie-Pack en de crisisbeheersing en -communicatie van de overheid. In deze verkorte weergave van ons rapport geven we beknopt de conclusies weer. Doel van onze onderzoeken is altijd het trekken van lessen voor de toekomst. De schuldvraag maakt geen deel uit van het onderzoek.

Tijbbe Joustra, voorzitter
Onderzoeksraad voor Veiligheid

Brand bij Chemie-Pack te Moerdijk

5 januari 2011

Meer informatie? www.onderzoeksraad.nl

De brand

Woensdag 5 januari 2011 breekt even voor half drie 's middags brand uit bij Chemie-Pack in Moerdijk. Het bedrijf valt onder het zogeheten Besluit Risico's Zware Ongevallen (BZRO), omdat het zich bezighoudt met opslag, verwerken en verpakken van chemicaliën. Bedrijven die werken met gevaarlijke stoffen zijn onderworpen aan het strengste veiligheidsregime dat Nederland kent. De brandweer besluit de brand gecontroleerd te laten branden. Kort na middernacht klinkt het sein 'brand meester'. De brand leidt lokaal tot grote materiële schade en milieuschade, maar er vallen geen doden of gewonden. De brand leidde tot veel beroering en onzekerheid over de gevolgen voor mens, dier en milieu in de getroffen gebieden in Nederland.

Voornaamste conclusies

- De Onderzoeksraad concludeert dat de beheersing van de risico's op ongevallen en brand door het bedrijf Chemie-Pack onvoldoende was. Zo hield Chemie-Pack zich niet aan de vergunning, niet aan de eigen procedures. Zonder vergunning werden plastic containers, zogenaamde IBC's, met brandbare vloeistoffen op het middenterrein opgeslagen, werd hars op het middenterrein overgepompt en werd apparatuur met het brandbare xyleen gereinigd.
- Overheidsinstanties hebben geen regels overtreden bij het verlenen van vergunningen en toezicht, maar reageerden traag en te coulant op gesignaleerde tekortkomingen bij Chemie-Pack.
- De gevolgen van de brand overstegen de grenzen van de gemeente Moerdijk en

De brand	2
Crisisbeheersing en -communicatie	6
Over de Onderzoeksraad voor Veiligheid	8
Colofon	8

meerdere veiligheidsregio's, maar het bereikte niet de omvang van een nationale ramp. Desondanks hebben de rijksdiensten een grote rol gespeeld. Hierdoor was sprake van grote bestuurlijke drukte. Bovendien constateert de Raad dat sprake was van onvoldoende rolvastheid, werden berichten van de overheidsdiensten aan het publiek niet op elkaar afgestemd en bestond onduidelijkheid over de aansturing van de metingen, de adviezen van het BOT-mi en de uitleg van de adviezen ten behoeve van de communicatie naar de bevolking. De berichtgeving van de overheid sloot bovendien niet aan bij de beleving van de burger. Ook werd informatie vrijgegeven zonder de bevolking duidelijk te maken wat die informatie voor hen betekende.

De brand

De situatie

Woensdag 5 januari 2011 breekt even voor half drie 's middags brand uit bij Chemie-Pack in Moerdijk. De brand ontstaat op het middenterrein tijdens het overpompen van hars. Binnen korte tijd breidt de brand zich uit tot een onbeheersbare vloeistof- of plasbrand die het hele bedrijf en een naburig bedrijf zal verwoesten. Hierbij worden grote hoeveelheden schadelijke stoffen verbrand. Een grote rookpluim verspreidt zich in de omgeving. Ten noorden van de brandlocatie worden de sirenes in werking gesteld.

Op de bewuste woensdag wordt bij Chemie-Pack gewerkt aan verschillende opdrachten: het overpompen van de stof xyleen, het mengen van twee koolwaterstoffen met een polymeer en het mengen van twee harsen. Xyleen en de koolwaterstoffen zijn zeer brandbaar. 's Middags wordt begonnen met het mengen van twee typen harsen. Om de

hars minder stroperig te maken, is deze voorverwarmd tot 70 graden Celsius. Het mengen van de harsen vindt onder de overkapping plaats, maar de pomp staat buiten op het middenterrein. Voor het overpompen van de hars wordt een membraanpomp gebruikt. Deze pomp werkt op perslucht en geeft geen risico op explosies.

Het is gebruikelijk dat na iedere opdracht de membraanpomp wordt schoongespoeld met het brandbare xyleen. Dat gebeurt ook deze bewuste woensdag, voordat gestart wordt met het mengen van de twee harsen. Door het aan- en afkoppelen en mogelijke lekkages stroomt daarvoor altijd een aantal liters xyleen in een lekbak onder de pomp. Dat is ook op deze koude januaridag het geval. Als eenmaal met de nieuwe opdracht is gestart, blijkt dat de hars in de leiding door de kou afkoelt en moeilijk overpompbaar wordt. Het overpompen wordt verder bemoeilijkt

De initiële brand is ter hoogte van de pomp (cirkel)

door het bevroren van de waterdeeltjes in de ontsnappende perslucht die de pomp aandrijft. De pomp koelt af en functioneert uiteindelijk niet meer. Hierop probeert een medewerker van Chemie-Pack, na overleg met zijn leidinggevende, de pomp op gang te krijgen met een gasbrander.

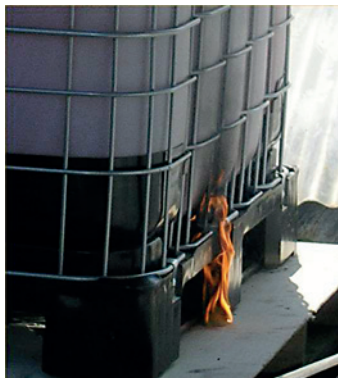
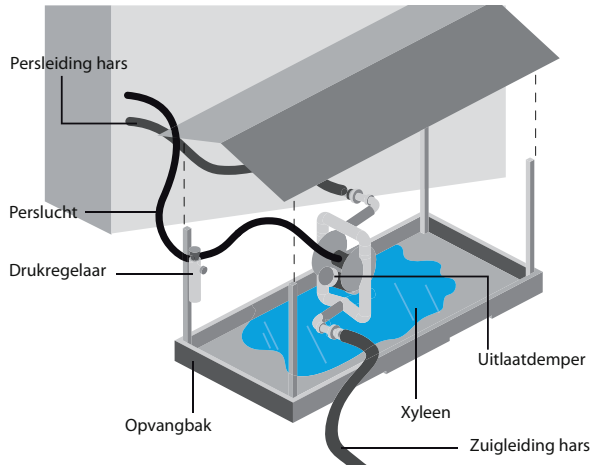
Dat verloopt in eerste instantie succesvol, maar na enige tijd komt het overpompen toch weer tot stilstand. Wederom tracht een medewerker de pomp met de gasbrander op gang te helpen. Hierbij vat de damp van het xyleen in de opvangbak vlam. Medewerkers van Chemie-Pack proberen de vlammen te doven met poederblussers. Dit heeft geen resultaat. Mogelijk onder invloed van de hitte van de brand warmt de pomp op. Deze staat nog steeds ingeschakeld.

Op enig moment is vervolgens door de hitte en druk de afvoerleiding afgebroken. Hierdoor

wordt de brand gevoed met vloeibare hars uit de pomp. Omdat deze niet is stopgezet, wordt steeds meer hars gepompt op de vlammen. Medewerkers van Chemie-Pack proberen de brand nu ook te blussen met een harde waterstraal. Dit heeft een averechts effect, omdat het brandend xyleen en hars hierdoor verspreid worden en nu de in de buurt staande IBC's (Intermediate Bulk Containers) bereiken. IBC's zijn stapelbare kunststof containers van 1000 liter versterkt met een stalen frame, die overal ter wereld worden gebruikt. Uit laboratoriumproeven blijkt dat IBC's onder invloed van brand binnen één minuut lek kunnen raken, waarna de hele inhoud naar buiten stroomt. Dat was ook het geval bij Chemie-Pack. Vanaf het moment dat dat gebeurt, is de brand onbeheersbaar.

Als de brandweer ter plaatse komt, is de brand al zo groot dat blussen, met het op dat moment

Membraanpomp schematische weergave

HSE test beperkte vuurlast (krantenprop) onder een IBC en het directe gevolg. (Bron: HSE rapport)

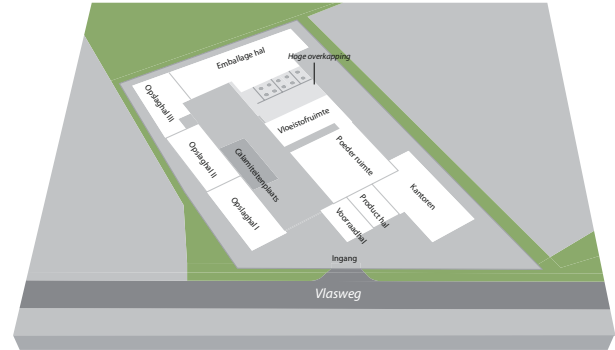
beschikbare materieel, niet meer mogelijk is. De brandweer verzocht om bijstand.

Drie kwartier na het begin van de brand besluit de brandweerleiding ter plaatse de brand voorlopig niet te blussen maar deze gecontroleerd te laten branden. Dat heeft het voordeel dat de verbrandingstemperatuur hoog blijft en de gevaarlijke stoffen

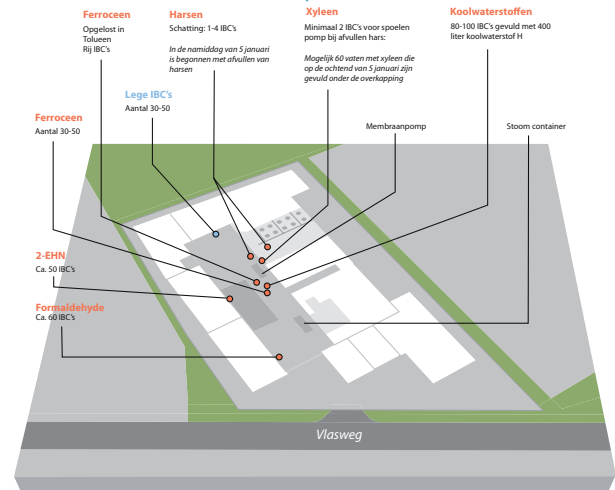
zo goed mogelijk verbranden. Ook stijgt de rookpluim hoog op in de atmosfeer. Hierdoor waait de rook hoog over het effectgebied heen.

In de tussentijd beschermt de brandweer de bedrijfspanden in de omgeving van de brand door deze met water te koelen. De brandweer koelt ook een zeecontainer, gevuld met vaten

Inrichting van het bedrijfsterrain

Aanwezige IBC's op het middenterrein

“aceton”, die op het middenterrein van Chemie-Pack in de nabijheid van de brand staat opgesteld. De brandweer wil daarmee een explosieve ontbranding van het ethylacetaat voorkomen.

De brandweer houdt deze strategie van het gecontroleerd laten branden urenlang vol. De brand groeit nog wel in omvang en op enig moment moet de brandweer

het gebouw van Wärtsilä, buurbedrijf van Chemie-Pack, opgeven. De brandweer heeft het plan om de brand door een groot-schalige aanval met blusschuim in één keer te blussen. De brandweer wil daarmee de gevaarlijke dooffase van de brand, waarin de kans op uitstoot van giftige stoffen toeneemt en de brand minder hete en dus laaghangende rook produceert, voor zijn.

Na de blussing moet de ontstane schuimdeken de uitdamping van gevaarlijke stoffen beperken.

De schuimblusaanval vergt veel voorbereiding, omdat voldoende blusmaterieel aanwezig moet zijn en omdat de veiligheidsregio in het benedenwindse gebied de bevolking moet waarschuwen en verkeerswegen moet afsluiten. Uiteindelijk opent de brandweer om 23.00 uur de aanval door een grote hoeveelheid blusschuim op het vuur te werpen. Dit leidt tot succes. Kort na middernacht volgt het sein 'brand meester'.

Conclusies

Chemie-Pack

Voor de werkzaamheden - mengen en overpompen - op het middenterrein had het bedrijf geen vergunning. Alleen in de loodsen waren voldoende voorzieningen om een eventuele brand te beheersen. Op het middenterrein stonden ten tijde van de brand enige honderden IBC's met brandbare en gevaarlijke stoffen. Dit was niet toegestaan volgens de vergunning. De medewerkers van Chemie-Pack hebben geprobeerd de beginnende brand te blussen. Dit mislukte en de brand escaleerde.

De bedrijfshulpverleningsorganisatie van Chemie-Pack was onvoldoende voorbereid. Dit heeft bijgedragen aan het mislukken van het blussen, en de escalatie van de initiële brand. De Onderzoeksraad concludeert dat leidinggevenden en medewerkers van Chemie-Pack een gebrekkig gevoel voor beheersing van veiligheid hadden. Stelselmatig voerde het bedrijf verboden werkzaamheden uit,

zoals de opslag van gevaarlijke stoffen op het middenterrein en het werken met open vuur, of liet het zaken na, zoals het opruimen van het brandgevaarlijke xyleen.

Toezichthouders

Op het bedrijf Chemie-Pack was het 'Besluit Risico's Zware Ongevallen' (BRZO) uit 1999 van toepassing. Dat besluit verenigt wetten en regels op het gebied van arbeidsveiligheid, omgevingsveiligheid en rampenbestrijding. Op het moment van de brand beschikte Chemie-Pack over een geldige vergunning die de gemeente Moerdijk had verleend in januari 2009. Aan het verstrekken van deze vergunning was een traject van zes jaar voorafgegaan. Deze lange periode was een gevolg van het feit dat het bedrijf aanhoudend talmde, uitstel vroeg en kreeg en onvolledige informatie aanleverde. De gemeente ging daar in mee en zag gedurende dit traject geen noodzaak om het bedrijf tot sneller handelen aan te zetten. De gemeente Moerdijk heeft met deze termijn van zes jaar geen regels overtreden. Toch is de Onderzoeksraad van mening dat Moerdijk zich traag en te coulant heeft opgesteld en eerder had moeten zorgdragen dat Chemie-Pack de juiste maatregelen trof om de veiligheid te waarborgen.

In de loop der jaren heeft de Regionale Milieu Dienst namens de gemeente Moerdijk, de Arbeidsinspectie en de brandweer veel overtredingen vastgesteld van de veiligheidsvoorschriften bij Chemie-Pack. De inspecties werden steeds vooraf aangekondigd, waardoor het bedrijf telkens in de gelegen-

Bovenaanzicht terrein tijdens brand

heid was ervoor te zorgen dat op de controledagen geen werkzaamheden werden uitgevoerd die niet in de vergunning waren opgenomen. Bij de handhaving werd onvoldoende acht geslagen op signalen over onvoldoende borging van de veiligheid bij Chemie-Pack. De in de loop van de jaren opgelegde sancties, het gebrek aan veiligheidsvoorzieningen maar bovenal het niet nakomen van de voorschriften was voor de leiding van Chemie-Pack geen reden om de veiligheid daadwerkelijk te verbeteren. Het niet structureel oplossen van tekortkomingen, werd door de overheid niet gezien als een aanwijzing voor een gebrekkige veiligheidsbeheersing bij Chemie-Pack en leidde niet tot een andere benadering in de handhaving. Er was geen mentaliteit om effectief in te grijpen.

Eerder onderzoek

De Onderzoeksraad concludeert dat een groot aantal (overheids) organisaties naar aanleiding van de brand in Moerdijk onderzoek heeft gedaan en dat deze onderzoeken op verschillende momenten zijn gepubliceerd.

Ook op regionaal en lokaal niveau waren er de nodige onderzoeken. Dat heeft geleid tot betekenisvolle inzichten. De Raad vindt het een goede zaak dat organisaties die betrokken waren bij de beheersing van de crisis ter lering een (zelf)evaluatie uitvoeren naar aanleiding van hun optreden. Maar de onderzochte organisaties noch het algemeen publiek lijken baat te hebben bij de gefragmenteerde wijze van het publiekelijk rapporteren. De Onderzoeksraad pleit er daarom voor in de toekomst te zorgen voor coördinatie en regie in het uitvoeren en presenteren van onderzoeken naar ernstige incidenten die onder verantwoordelijkheid van de overheid plaatsvinden. De Raad wijst erop dat zijn oorsprong juist gelegen is in de wenselijkheid van regie.

Verbeteringen na de brand

De Onderzoeksraad stelt vast dat de gemeente, de provincie, de landelijke inspectiediensten en de branche zeer intensief aan de slag zijn gegaan met het nemen van dwingende maatregelen na de brand bij Chemie-Pack.

Overzicht terrein na brand

Tot de brand kwam Chemie-Pack nooit uit de bus als een bedrijf dat extra aandacht nodig had.

Moerdijk

De gemeente Moerdijk heeft besloten om extra en onaangekondigde controles uit te (laten) voeren bij bedrijven. Een aandachtspunt is verder de verbetering van de veiligheids-cultuur bij bedrijven. Ook komen er meer brandweermensen beschikbaar voor de gemeente Moerdijk, is er een versnelde aanbesteding voor specialistisch blusmateriaal en wordt er samen-gewerkt met de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en DCMR Milieudienst Rijnmond. Ook is er een beleidsplan Multidisciplinair oefenen en opleiden vastge-steld. De minister van Veiligheid en Justitie besloot geld beschikbaar te stellen voor een industrieel schuimblusvoertuig voor Moerdijk.

Nader onderzoek

In opdracht van de staatssecre-taris van Infrastructuur en Milieu voerde de VROM-inspectie onderzoek uit naar de veiligheid bij risicobedrijven in Nederland.

Eén van de conclusies is dat bij 14 procent van de bedrijven die gevaarlijke stoffen opslaan de juiste voorschriften ontbreken in de omgevingsvergunning. Bij 146 (van de in totaal 338) bedrijven kan verder niet worden aangetoond dat de brandbeveiligingsinstallatie is goedgekeurd.

De bovenstaande nieuwe inzich-ten hadden een brand zoals bij Chemie-Pack niet voorkomen. Het toezicht richtte zich op voor-zieningen in het geval van een calamiteit binnen de loodsen. De brand ontstond op het midden-terrein waar werkzaamheden werden verricht tegen alle voor-schriften in.

Nieuw toezicht

Al jaren bestaat er discussie over het verbeteren van het toezicht op risicobedrijven. Eind 2011 kondigde de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu een andere benadering van het toezicht op dergelijke bedrijven aan. Dat toezicht wordt per 2013 ondergebracht bij circa vijf daar-toe gespecialiseerde regionale uitvoeringsdiensten.

De richting is door de staats-secretaris duidelijk aangegeven. Toch zal de uitwerking op veel vragen nog een antwoord moeten geven. Een betere orde-ning van deze overheidstaken is dringend. De Raad is er niet he-lemaal gerust op dat deze ontwik-keling zonder een duidelijkere omschrijving van wat nu precies noodzakelijk is, tot het gewenste doel leidt: een beperkt aantal krachtige, professionele en vooral onafhankelijke diensten die deze hoogwaardige werkzaamheden adequaat kunnen uitvoeren.

Het is voor een welslagen van een nieuwe inrichting van het toezicht op risicobedrijven van groot belang dat alle benodigde deskundigheden en disciplines in één organisatie worden bijeen-gebracht. De Raad beveelt een integrale benadering van de BRZO-ondernemingen en van de daarmee verwante ondernemin-gen en activiteiten aan.

Aanbevelingen

Industrie

De Raad beveelt de betrokken partijen in de industrie aan te

zorgen dat het door hen gepu-bliceerde tienpuntenplan 'Veiligheid Voorop' ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Dat betekent dat de ondernemingen streven naar voortdurende verbetering, maar vooral dat de sector zelf zijn zwakke broeders aanspreekt, ook de bedrijven die niet bij een branchevereniging zijn aangeslo-ten. Chemie-Pack was bijvoor-beeld geen lid.

De Onderzoeksraad stelt vast dat belangrijke lessen over de kwetsbaarheid van kunststofcon-tainers bij brand, zoals die in het Verenigd Koninkrijk naar voren kwamen, nauwelijks bekendheid hadden in Nederland. De Onderzoeksraad beveelt de betrokken partijen in de indus-trie aan de kwetsbaarheid van kunststofcontainers (zogeneten IBC's) in geval van brand actief onder de aandacht te brengen.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

De staatssecretaris van Infra-structuur en Milieu wordt aanbevolen om op korte termijn duidelijk te maken hoe de inspectietaken van de rijksoverheid (inspecties) worden verbonden met de regionale uitvoeringsdiensten BRZO in wording en te waarborgen dat binnen de regionale uitvoeringsdiensten alle benodigde expertise wordt ondergebracht onder enkelvoudige verantwoordelijkheid. Tevens doet de Raad de staats-secretaris van Infrastructuur en Milieu de aanbeveling om te preciseren wanneer de vorming van regionale uitvoeringsdien-sten BRZO als geslaagd wordt beschouwd.

Crisisbeheersing en -communicatie

Introductie

Als er in een Nederlandse gemeente een ramp gebeurt of een crisis ontstaat, krijgt de burgemeester het opperbevel. Dat wil zeggen dat hij verantwoordelijk is voor de bestrijding van de ramp of crisis en dat alle personen en organisaties die daaraan deelnemen, onder zijn bevel staan.

Als de gevolgen van de ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis zijn, kan het gebeuren dat het opperbevel overgaat van de burgemeester naar de voorzitter van de veiligheidsregio. Men spreekt in dat geval van regionale opschaling. De voorzitter is doorgaans de burgemeester van de grootste stad in de veiligheidsregio.

Situatie bij de brand bij Chemie-Pack

Doordat de grote rookpluim vanuit Moerdijk uitwaaierte in de richting van Zuid-Holland Zuid en mogelijk verder, werd al

snel duidelijk dat het een brand van meer dan plaatselijke betekenis betrof. Dat betekent dat de mogelijkheid bestaat om 'op te schalen' naar het niveau van de veiligheidsregio.

De praktijk liep echter anders. In Zuid-Holland Zuid werd al om 15.43 uur naar het hoogste niveau, GRIP4, opgeschaald, terwijl dit niveau pas rond 19.30 uur in Midden- en West-Brabant werd ingesteld. Het beleidsteam van de gemeente Moerdijk was slecht bereikbaar, wat problemen veroorzaakte in de onderlinge afstemming.

Doordat er geen sprake was van een nationale ramp of crisis, bleef aansturing op nationaal niveau achterwege. Desondanks werd de betrokkenheid van de rijksoverheid in de loop van de middag en in de dagen na de brand steeds groter. Er ontstond een grote bestuurlijke drukte met nadelige gevolgen

voor de crisiscommunicatie en het verzamelen van gegevens over de verspreiding van gevaarlijke stoffen.

De berichtgeving vanuit de overheid bij de brand bij Chemie-Pack komt vanaf half vier 's middags op gang. De regionale omroepen RTV Rijnmond en Omroep Brabant worden als calamiteitenzenders aangewezen. Burgers twitterden vóór half vier al zo'n 2.500 berichten over de brand.

Omstreeks 19.00 uur hield de burgemeester van Moerdijk een eerste persconferentie over de brand, waarin hij uitspraken deed over het getroffen gebied en instructies over hoe te handelen aan de bevolking gaf. Dit verraste diverse betrokken partijen. Enkele media berichtten dat de burgemeester van Moerdijk zou hebben gezegd dat er geen gevaarlijke stoffen waren vrijgekomen en er geen gevaar was voor de volksgezondheid. Om 19.50 uur gaf de voorzitter van de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid een persconferentie waarin hij benadrukte dat de regio de sirenes uit voorzorg in een vroeg stadium had aangezet. Ook gaf hij aan dat nog niet bekend was of "de rook eventueel schadelijke stoffen bevat". De nieuwe Voedsel- en Warenautoriteit (nVWA) gaf kort daarna in een persbericht het advies om in de bedreigde gebieden het vee naar binnen te brengen. Deze uitlopende boodschappen leidden tot argwaan in de media en bij het publiek. Ondertussen speculeerden deskundigen in de media over de vrijgekomen stoffen.

De beide veiligheidsregio's waren verantwoordelijk voor de crisiscommunicatie, maar hadden daar geen volledige grip op. Zo was de afstemming tussen de regio's onvoldoende: de veiligheidsregio Midden- en West-Brabant schaalde laat op en liet na opschaling de uitvoering van de communicatietak bij de gemeente Moerdijk liggen. Bovendien was er tussen de gemeente Moerdijk en later de veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en Zuid-Holland Zuid geen gezamenlijk te volgen lijn of strategie in de communicatie met de bevolking.

Conclusies

De Raad constateert op alle niveaus binnen de overheid een gebrek aan rolvastheid. De bestuurlijke opschaling bleef te lang uit, terwijl de rijksoverheid zich op diverse wijzen in de processen mengde zonder dat sprake was van een nationale ramp of crisis. Al met al ontstond er veel 'bestuurlijke drukte' die storend werkte op het proces van de crisiscommunicatie.

De brand bij Chemie-Pack bracht aan het licht dat er onduidelijkheid bestaat over de samenwerking tussen veiligheidsregio's als er sprake is van een regio-overstijgende ramp of crisis zonder dat de minister deze tot nationale ramp of crisis benoemt. Er heerst met name verwarring over de aansturing van een aantal landelijke diensten, zoals de Milieuongevaldienst (MOD) en het BOT-mi dat ondersteuning biedt bij calamiteiten met gevaarlijke stoffen.

Hoewel de brand bij Chemie-Pack in Moerdijk dagenlang het nieuws beheerste, was het een relatief beperkt incident met weliswaar aanzienlijke lokale schade maar zonder doden en gewonden. De Onderzoeksraad constateert dat in Nederland een ingewikkelde structuur in werking treedt zodra zich een crisis voordoet die de schaal van gemeente of veiligheidsregio overstijgt. Dit ingewikkelde stelsel met de vele organen en personen die daarin een taak

hebben of menen te hebben, maken de communicatie rond een dergelijke crisis kwetsbaar.

De complexiteit van de crisisbeheersingsstructuur werd zichtbaar in de crisiscommunicatie rond de brand bij Chemie-Pack. De onduidelijkheid rondom de aansturing van de metingen, het verzamelen van de meetgegevens en de duiding daarvan, heeft directe consequenties gehad voor de crisiscommunicatie. Zo is tijdens de brand

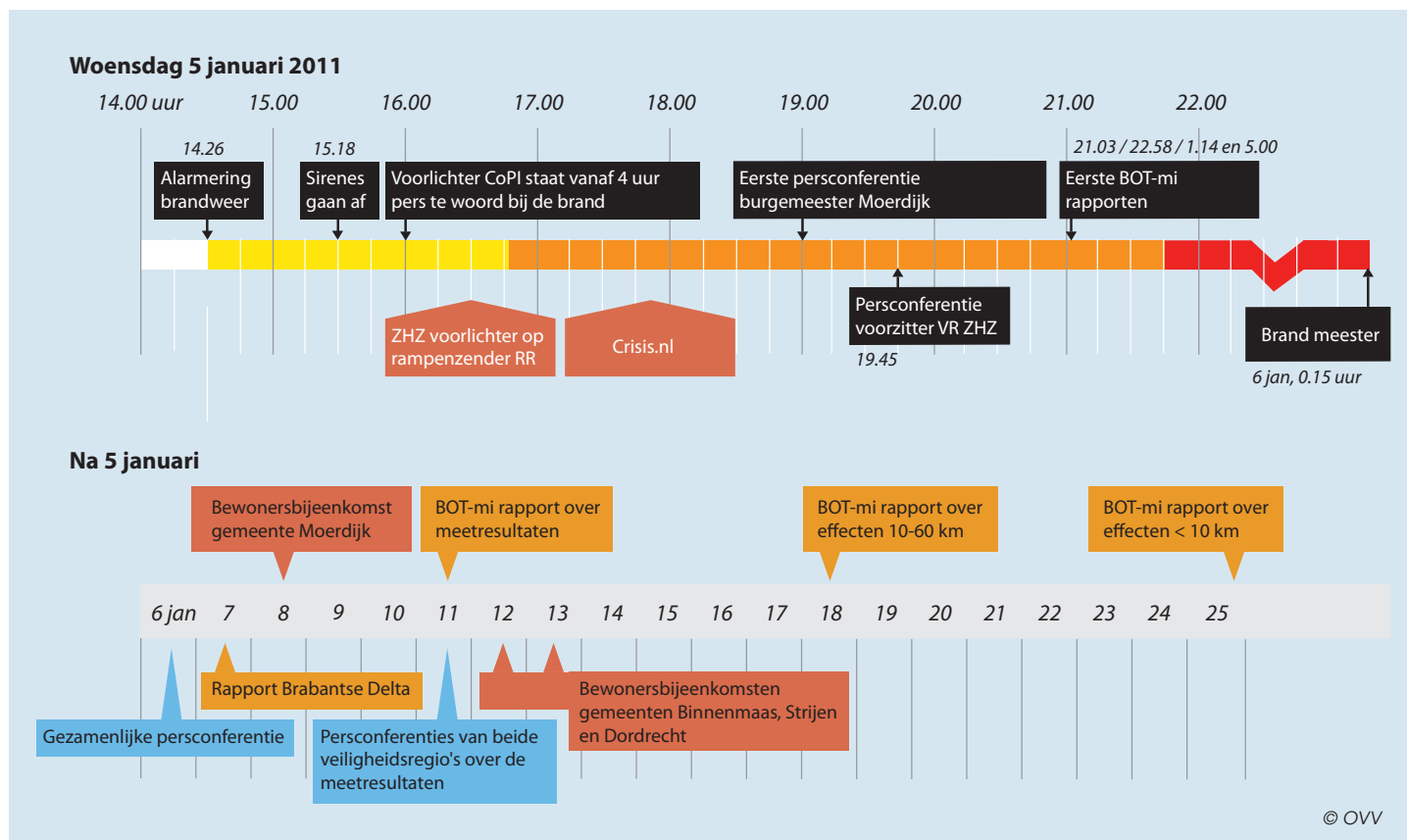
informatie vrijgegeven zonder de burgers duidelijk te maken wat dit voor hen betekende. Andere deskundigen duiden in de media de informatie wel en zo verloor de overheid haar grip op de communicatie.

Hoewel in het algemeen de berichten van de overheid inhoudelijk correct waren, is in de communicatie onvoldoende aangesloten op de beleving van burgers. Hierdoor kwamen berichten over de aard, bestrij-

ding en gevolgen van de brand onduidelijk of zelfs ongeloofwaardig over. Dit gaf ruimte aan eigen interpretaties door burgers en media. Zo ontstond een beeld van een falende overheid die informatie achterhield.

De onduidelijkheid over de rol van de calamiteitenzender Omroep Brabant versterkte de problematische crisiscommunicatie. De regionale omroep is namelijk als calamiteitenzender tijdens een grootschalig

Tijdlijn van belangrijke gebeurtenissen

incident de spreekbuis van de overheid. Tegelijkertijd houdt de omroep zijn rol als vrije nieuwsgaarder. Van een burger mag niet verwacht worden dat hij in staat is de twee rollen van de regionale omroep te onderscheiden.

Aanbevelingen

De Raad beveelt de minister van Veiligheid en Justitie aan de Wet veiligheidregio's spoedig en op onafhankelijke wijze te evalueren. Betrek bij deze evaluatie de vraag hoe het gezag van de burgemeester en de voorzitter van de veiligheidsregio volgend uit de wet zich verhoudt tot:

- a. De aanpak van incidenten die de grens van een veiligheidsregio overstijgt en die niet de eigenschappen hebben van een nationale crisis of ramp. Neem hierbij ook de optimale omvang van de veiligheidsregio's in ogenschouw;
- b. De taken en bevoegdheden van ministeries die betrokken zijn bij het incident;
- c. De operationele aansturing van landelijke adviesorganen en meetdiensten zoals het BOT-mi en de milieuongevallendienst.

Ook wordt het Veiligheidsberaad aanbevolen opnieuw integraal te bezien hoe en wat de overheid in geval van een ramp of crisis moet communiceren in het snel veranderende medialandschap. Betrek hierbij in ieder geval de dubbelrol van regionale omroepen als vrije nieuwsgaarder én calamiteitenzender, de sociale media en het informatiezoekgedrag van burgers.

Onderzoeksraad voor Veiligheid

In Nederland wordt er naar gestreefd het gevaar van ongevallen en incidenten zoveel mogelijk te beperken. Wanneer het toch (bijna) misgaat, kan herhaling worden voorkomen door, los van de schuldvraag, goed onderzoek te doen naar de oorzaak. Het is dan van belang dat het onderzoek onafhankelijk van de betrokken partijen plaatsvindt. De Onderzoeksraad voor Veiligheid kiest daarom zelf zijn onderzoeken en houdt daarbij rekening met de afhankelijkheidspositie van burgers ten opzichte van overheden en bedrijven. In een aantal situaties is de Raad wettelijk verplicht onderzoek te doen.

De Onderzoeksraad is een 'zelfstandig bestuursorgaan' en bij wet bevoegd voorvallen te onderzoeken op alle denkbare terreinen. In de praktijk is de Onderzoeksraad nu actief binnen de volgende sectoren: luchtvaart, scheepvaart, rail-

verkeer, wegverkeer, defensie, gezondheid van mens en dier, industrie, buisleidingen en netwerken, bouw en dienstverlening, water en crisisbeheersing & hulpverlening.

De Onderzoeksraad bestaat uit vijf permanente raadsleden. De voorzitter is Tjibbe Joustra. De raadsleden zijn het gezicht van de Onderzoeksraad naar de samenleving. Ze hebben brede kennis van veiligheidsvraagstukken.

Daarnaast beschikken zij over ruime bestuurlijke en maatschappelijk ervaring in verschillende functies. Het bureau van de Onderzoeksraad telt 70 medewerkers, waarvan 43 onderzoekers.

DE ONDERZOEKSRaad
VOOR VEILIGHEID

Colofon

Dit is een uitgave van de
Onderzoeksraad voor Veiligheid
Februari, 2012

Onderzoeksraad Voor Veiligheid
Postbus 95404
2509 CK Den Haag

070-333 70 00
www.onderzoeksraad.nl